ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД
ВЕЛИКО ГРАДИШТЕ И ГОЛУБАЦ

Велико Градиште, Сарајевска бр.2

П Р А В И Л Н И К
О БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉУ НА РАДУ

На основу члана 14. Закона о безбедности и здрађа на раду ("Сл. гласник РС." бр 101/05 и 91/15, 113/17), директор **Центра за социјални рад у Великом Градишту, ул. Сарајевска бр.2, Велико Градиште, п р о п и с у ј е**

П Р А В И Л Н И К
О БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉУ НА РАДУ

ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим Правилником уређује се спровођење и унапређење безбедности и здравља на раду запослених који учествују у радним процесима, као и лица која се затекну у радној околини, ради спречавања повреда на раду, професионалних обољења и обољења у вези са радом.

Члан 2.

Права, обавезе и одговорности запослених лица (у даљем тексту: Запослени) и **Центра за социјални рад у Великом Градишту, ул. Сарајевска бр.2, Велико Градиште**, (у даљем тексту: Послодавац), надлежности и мере чијом се применом, тј. спровођењем осигурава безбедност и здравље на раду, остварује се у складу са Законом и прописима донетим на основу Закона.

Члан 3.

Овим Правилником у складу са Законом о безбедности и здрављу на раду, уређује се:

1. Организовање послова безбедности и здравља на раду
2. Права, обавезе и одговорности запослених и Послодавца
3. Превентивни и периодични прегледи и испитивања опреме за рад и услова радне околине
4. Средства и опрема за личну заштиту на раду
5. Оспособљавање запослених за безбедан рад и провера оспособљености
6. Прва помоћ у случају повреде и обољења на раду

Члан 4.

Поједини изрази који се користе у овом Правилнику имају значење:

Запослени јесте домаће или страно физичко лице које је у радном односу код послодавца, као и лице које по било ком основу обавља рад или се оспособљава за рад код послодавца.

Представник запослених јесте лице изабрано да представља запослене у области безбедности и здравља на раду код послодавца.

Безбедност и здравље на раду јесте обезбеђивање таквих услова на раду којима се у највећој мери смањују повреде на раду, професионална обољења и обољења у вези са радом.

Превентивне мере јесу све мере које се предузимају или чије се предузимање планира на свим нивоима код послодавца , ради спречавања повређивања или оштећења здравља запослених,

Радно место јесте простор за обављање послова код послодавца (у објекту или на отвореном градилишту, уређајима, саобраћајним средствима и сл.),

Радна околина јесте простор у којем се обавља рад и који укључује радна места, радне услове, радне поступке и односе у процесу рада,

Средство за рад јесте:

- објекат који се користи као радни и помоћни простор,
- опрема за рад (машина, уређај, инсталација, алат и сл.),
- конструкција и објекат за колективну безбедност и здравље на раду (заштита на прелазима и пролазима, заштита од удара електричне струје, општа вентилација и климатизација, заклони од топлотних и других зрачења),
- помоћна конструкција и објекат који се привремено користи за рад и кретање запослених (скела, радна платформа и слично).

Средство и опрема за личну заштиту на рад јесте одећа, обућа, помоћненаправе и уређаји који служе за спречавање повреда на раду, професионалних обољења, болести у вези са радом и других штетних последица по здравље запослених,

Опасне материје јесу експлозивне, запаљиве, оксидирајуће, отровне, гадне,заразне, корозивне, канцерогене и радиоактивне материје утврђене стандардима и другим прописима, а које се производе, користе или складиште у процесу рада, као и материје чија су својства, када су везане за неке супстанце, опасне по живот и здравље запослених,

Ризик јесте вероватноћа настанка повреде, обољења или оштећења здравља запосленог услед опасности,

Акт о процени ризика јесте акт који садржи опис процеса рада са проценомризика од повреда и оштећења здравља на радном месту, у радној околини и мере за отклањање или смањивање ризика у циљу побољшавања безбедости и здравља на раду,

Процена ризика јесте систематски евидентирање и процењивање свих фактора у процесу рада који могу узроковати настанак повреда на раду, обољења или оштећења здравља и утврђивање могућности, односно начина спречавања, откла-њања или смањења ризика,

Радно место са повећаним ризиком јесте радно место утврђено актом о процени ризика на коме и поред потпуно или делимично примењених мера у складу са овим Правилником, постоје околности које могу да угрозе безбедност и здравље запосленог,

Лице за безбедност и здравље на раду јесте лице које обавља послове безбедности и здравља на раду, има положен стручни испит о практичној оспособљености и које послодавац писменим актом одреди за обављање тих послова.

Члан 5.

Право на безбедност и здравље на раду имају запослени и лица која се затекну у радној околини, ради обављања одређених послова, ако је са њиховим присуством упознат Послодавац

ПРЕВЕНТИВНЕ МЕРЕ

Члан 6.

Превентивне мере у остваривању безбедности и здравља на раду обезбеђује се применом савремених техничких, ергономских, здравствених, образовних, социјалних, организационих и других мера и средстава за отклањање ризика од повређивања и оштећења здравља запослених или њихово свођење на најмању могућу меру, у поступку пројектовања, изградње, коришћења и одржавања објеката, технолошких процеса,опреме за рад,складиштења, употребе и уништавања опасних материја, коришћење средстава и опреме за личну заштиту на раду, образовања, васпитања и оспособљавања у области безбедности и здравља на раду.

Члан 7.

Превентвне мере обезбеђује послодавац полазећи од следећих начела:

1.избегавање ризика;
2.процена ризика која се не могу избећи на радном месту;
3.отклањање ризика на њиховом извору применом савремених техничких решења;
4.прилагођавање рада и радног места запосленом (избором опреме за рад,метод рада, и избором технолошкок процеса да би се избегла монотонија у раду у циљу смањења њиховог утицаја на здравље запосленог);
5.замена опасних технолошких процеса мање опасним;
6.давање предности колективним над појединачним мерама безбедност и здравље на раду;
7.одговарајуће оспособљавање запослених за безбедан и здрав рад и издавање упустава за рад на сигуран начин.

1. ОРГАНИЗОВАЊЕ ПОСЛОВА БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ

Члан 8.

Послодавац организује послове безбедности и здравља на раду сагласно техничко-технолошким потребама и обиму процеса рада, броју запослених и броју радних смена, структури делатности и нивоу ризика на радном месту и радној околини.

Члан 9.

Послодавац је дужан да организује послове безбедности и здравља на раду.
Послове безбедности и здравља на раду може да обавља лице које има положен стручни испит у складу са законом.
Послодавац мора писменим актом да одреди лице за безбедност и здравље на раду.

Члан 10.

За обављае послова безбедности и здравља на раду послодавац може да одреди једног или више од својих запослених или да ангажује правно лице, односно предузетника који има лиценцу за обављање послова безбедности и здравља на раду.

Члан 11.

За обављање послова заштите здравља запослених послодавац ангажује службу медицине рада.

Члан 12.

Лични подаци прикупљени у вези са лекарским прегледима запосленог поверљиве су природе.
Извештај о лекарском прегледу запосленог доставља се директору на начин којим се не нарушава принцип поверљивости личних података.

ПОСЛОВИ И ЗАДАЦИ СА ПОВЕЋАНИМ РИЗИКОМ

Члан 13.

Под пословима и задацима са повећаним ризиком сматрају се они послови и радни задаци при чијем се обављању и поред предузетих мера заштите, не могу отклонити све опасности и штетности по живот и здравље запослених, а ти послови захтевају веће напоре, пажњу или имају специфичне радне услове.

Члан 14.

Запослени који обављају послове и задатке са повећаним ризиком морају бити здравствено способни, физички и психички здрави.

Поступак, врсту и период предходних и периодичних лекарских прегледа за обављање послова са повећаним ризиком, утврђује здравствена установа која има организовану службу медицине рада

Члан 15.

Послодавац је дужан да запосленом на радном месту са повећаним ризиком пре почетка рада обезбеди претходни лекарски преглед, као и периодични лекарски преглед у току рада.

Периодичним лекарским прегледима запослених утврђује се здравствено стање запослених и даје оцена о испуњавању услова за даљи рад на одређеном месту са повећаним ризиком.

Ако се у поступку периодичног лекарског прегледа утврди да запослени не испуњава посебне здравствене услове за обављање послова на радном месту са повећаним ризиком, послодавац је дужан да га премести на друго радно место које одговара његовим здравственим способностима.

Неиспуњавање посебних здравствених услова за рад на радном месту са повећаним ризиком не може бити разлог за отказ уговора о раду.

Члан 16.

Лице за безбедност и здравље на раду обавља следеће послове:

1. учествује у припреми и изради акта о процени ризика,
2. врши контролу и даје савете у планирању,избору,коришћењу и одржавању средстава за рад,опасних материја и средстава и опреме за личну заштиту на раду,
3. учествује у опремању и уређивању радног места у циљу обезбеђивања безбедних и здравих услова рада,
4. организује,односно учествује у превентивним и периодичним испитивањима услова радне околине,
5. организује,односно учествује у превентивним и периодичним прегледима и испитивањима опреме за рад,
6. предлаже мере за побољшање услова рада,нарочито на радном месту са повећаним ризиком,
7. свакодневно прати и контролише примену мера за безбедност и здравље запослених на раду,
8. прати стање у вези са повредама на раду и професионалним обољењима,као и болестима у вези са радом,учествује у уређивању њихових узрока и припрема извештаја са предлозима мера за њихово отклањање,
9. припрема,односно учествује у припреми упутства за безбедан рад и контролише њихову примену,
10. забрањује рад на радном месту,или употребу средстава за рад у случају када утврди непосредну опасност по живот и здравља запосленог,
11. сарађује и координира рад са службом медицине рада по свим питањима у области безбедности здравља на раду,
12. води евиденције у области безбедности и здравља на раду,
13. припрема и спроводи оспособљавање запослених за безбедан и здрав рад.

Члан 17.

Лице за безбедност и здравље на раду дужно је да у писменој форми извести Послодавца и запослене или представника запослених, о забрани рада у случају када утврди да прети непосредна опасност по живот и здравље запосленог.

ПРЕДСТАВНИК ЗАПОСЛЕНИХ ЗА БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЉЕ НА РАДУ – ОДБОР ЗА БЗР

Члан 18.

Запослени имају право да изаберу једног или више представника за безбедност и здравље на раду, што зависи од броја запослених.
Одбор за безбедност и здравље на раду образују најмање три представника запослених и најмање један представник послодавца, тако да број представника запослених буде увек већи за најмање један од представника послодавца.
Мандат представника за безбедност и здравље на раду траје четири године.

Члан 19.

Послодавац је дужан да представнику запослених омогући:

1. увид у све акте који се односе на безбедност и здравље на раду;
2. да учествују у разматрању свих питања која се односе на спровођење безбедности и здравља на раду.

Члан 20.

Представник запослених има право:

1. Да послодавцу дају предлоге о свим питањима која се односе на безбедност и здравље на раду;
2. Да захтева од послодавца да предузме одговарајуће мере за отклањање или смањење ризика који угрожава безбедност и здравље запослених;
3. Да захтева вршење надзора од стране инспекције рада, ако сматра да послодавац није спровео одговарајуће мере за безбедност и здравље на раду;

Представник запослених има право да присуствује инспекцијским прегледима.

Члан 21.

Послодавац је дужан да представника запослених упозна:

1. Са налазима и предлозима или предузетим мерама инспекције рада;
2. Са извештајима о пвредама на раду, професионалним обољењима у вези са радом и предузетим мерама за безбедност и здравље на раду;
3. О предузетим мерама за спречавање непосредне опасности по живот и здравље.

Члан 22.

Послодавац и представник запослених су дужни да међусобно сарађују по питањима безбедности и здравља на раду и да предузимају одговарајуће мере за отклањање или смањење ризика који угрожава безбедност и здравље запослених.

2. ПРАВА, ОБАВЕЗЕ И ОДГОВОРНОСТИ ПОСЛОДАВЦА И ЗАПОСЛЕНИХ

Члан 23.

Обавезе и одговорности Послодавца на основу овог Правилника, истовремено представљају **права запослених** у вези спровођења мера безбедности и здравља на раду

ПОСЛОДАВАЦ

Члан 24.

Послодавац је дужан да обезбеди запосленом рад на радном месту и у радној околини у којима су спроведене мере безбедности и здравља на раду.
Послодавац се не ослобађа обавезе и одговорности у вези са применом мера безбедности и здравља на раду одређивањем другог лица или преношењем својих обавеза и одговорности на друго лице.

У случају настанка повреде због неуобичајених околности које су изван контроле послодавца или због изузетих догађаја чије се последице упркос свим настојањима нису могле избећи, предузетник није одговоран у смислу овог Правилника и Закона о безбедности и здравља на раду.

Члан 25.

Послодавац је дужан да обезбеди да спровођење мера безбедности и здравља на раду не проузрокује финансијске обавезе за запосленог и представника запослених и не утиче на њихов материјални и социјални положај стечен на раду и у вези са радом.

Члан 26.

Послодавац је дужан да , приликом организовања радног процеса обезбеди превентивне мере ради заштите живота и здравља запослених , као и да за њихову примену обезбеди потребна финансијска средства.

Члан 27.

Послодавац је дужан да донесе акт о процени ризика у писменој форми за сва радна места у радној околини и утврди начин и мере за њихово отклањање.

Члан 28.

Послодавац је дужан да:

- Актом у писменој форми одреди лице за безбедност и здравље на раду;
- Запосленом одреди обављање послова на којима су спроведене мере безбедности и здравља на раду;
- Обавештава запослене и њиховог представника о увођењу нових технологија и средстава за рад, као и о опасностима од повреда и оштећења здравља који настају њиховим увођењем, односно да у таквим случајевима донесе одговарајућа упутства за рад;
- Оспособљава запослене за безбедан рад;
- Обезбеди запосленима коришћење средстава и опреме за личну заштиту на раду у исправном стању;
- Обезбеди одржавање средстава за рад и средстава и опреме за личну заштиту на раду у исправном стању;
- Ангажује правно лице са лиценцом ради прегледа и испитивања опреме за рад и услова радне околине у складу са Законом;
- Обезбеди на основу акта о процени ризика и оцене службе медицине рада прописане лекарске прегледе запослених;
- Обезбеди пружање прве помоћи, као и да оспособи одговарајући број запослених за пружање прве помоћи, спасавања и евакуације у случају опасности;
- Заустави сваку врсту рада који представља непосредну опасност по живот или здравље запослених;
- Најмање једанпут годишње организује и спроводи стручну контролу стања безбедности и здравља на раду у организационим деловима;
- Најмање једанпут годишње, а по потреби и више пута анализира стање безбедности и здравља на раду у организационим деловима и предузима одговарајуће мере;
- Одобрава план за унапређење система безбедности и здравља на раду ;
- Дужан је да омогући овлашћеним инспекторима безбедности и здравља на раду преглед радних места, просторија, инсталација, и др. и да им стави на располагање потребне информације и документа ради сагледавања стања безбедности и здравља на раду;
- Покреће дисциплински поступак против лица која се непридржавају прописаних мера безбедности и здравља на раду,
- Одређује комисију за испитивање узрока настанка тешких повреда на раду;
- Случајеве и начин провере радника под утицајем алкохола или других средстава зависности упути у надлежну здравствену установу.

- Код изградње нових или реконструисања објеката намењених за радне и помоћне просторије, дужан је да обезбеди одговарајући техничко-пројектни задатак са дефинисаним параметрима услова рада.

Члан 29.

Послодавац је дужан да у складу са актом о процени ризика, на основу оцене службе медицине рада, одреди посебне здравствене услове које морају испуњавати запослени за обављање одређених послова на радном месту.

Члан 30.

Послодавац је дужан да запосленом изда на употребу средство и/или опрему за личну заштиту на раду, у складу са актом о процени ризика.

Члан 31.

Послодавац је дужан :

1. Да приликом набавке машина, уређаја и алата (у даљем тексту опреме за рад), од испоручиоца прибави на српском језику
   -упутство за употребу за безбедан рад;
   -упутство за одржавање са прописаним роковима прегледа;
   -прописану јавну исправу;
   -извештај о резултатима испитивања опреме за рад којима се доказују да су примењене мере безбедности и здравља на раду и да је опрема безбедна за рад.
2. Да приликом набавке средстава и опреме за личну заштиту од испоручиоца прибави на српском језику:
   -упутство за употребу и одржавање са роком употребе
   -извештај о резултатима испитивања средстава и опреме личне заштите којима се доказује да су примењене мере безбедности и здравља на раду и да је обезбеђена заштита радника;
   -прописану јавну исправу.
3. Да приликом набавке опасних материја, од испоручиоца прибави на српском језику:
   -упутство за употребу и безбедан рад;
   -упутство за транспорт, преношење, складиштење и чување;
   -упутство за уклањање и уништење опасне материје и амбалаже;
   -упутство за пружање медицинске прве помоћи повређеном раднику;
   -прописану јавну исправу са идентификационим подацима.

ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 32.

Кад два или више послодаваца у обављању посла деле радни простор, дужни су да сарађују у примени прописаних мера за безбедност и здравље запослених..

Члан 33.

Послодавац који за обављање својих послова ангажује запослене код другог послодавца дужан је да за те запослене обезбеди прописане мере за безбедност и здравље на раду у складу са овим Правилником.

Члан 34.

Послодавац је дужан да при свакој промени технолошког процеса средства за рад прилагоди том технолошком процесу пре почетка рада.

Члан 35.

Послодавац је дужан да запосленом да на употребу средстава за рад, односно средства и опрему за личну заштиту на раду којима су примењене мере за безбедност и здравље на раду и да обезбеди контролу њихове употребе у складу са наменом.

Члан 36.

Послодавац може запосленима дати на употребу опрему за рад, односно средства и опрему за личну заштиту на раду или опасне материје само:

- Ако располаже прописаном документацијом на српском језику за употребу и одржавање;
- Ако је обезбедио све мере за безбедност и здравље на раду, које су одређене документацијом;

ЗАПОСЛЕНИ

Члан 37.

Запослени има право и обавезу да се пре почетка рада упозна са мерама безбедности и здравља на раду на пословима или на радном месту на које је одређен, као и да се оспособљава за њихово спровођење.

Члан 38.

Запослени је дужан:

- да поштује прописе о безбедности и заштити здравља на раду, односно примењује прописане мере за безбедан и здрав рад, наменски користи средстава за рад, прописно рукује опасним материјама, користи прописана средства и опрему за личну заштиту на раду и да са њима пажљиво рукује како не би угрозио своју безбедност и здравље као и безбедност и здравље других лица;
- да пре почетка рада прегледа своје радно место и средства за рад која користи, као и средстава и опрему за личну заштиту на раду и у случају уочених недостатака извести непосредног руководиоца или послодавца;
- да пре напуштања радног места, радно место и средства за рад остави у чистом и уредном стању, тако да не угрожава друге запослене;
- да сарађује са руководством и лицем за бзбедност и здравље на раду како би се спровеле прописане мере за безбедност и здравље на раду, на пословима на којима запослени ради;
- да се на захтев послодавца подвргне провери да ли је под утицајем алкохола или других средстава зависности,
- да обави лекарски преглед на који се упућује, ако је актом о процени ризика утврђено да ради на радном месту са повећаним ризиком;
- да се оспособи, ако је одређен, за пружање прве помоћи, евакуацију и спасавање

Члан 39.

Запослени има право на безбедне услове рада, а посебно:

- да послодавцу даје предлоге, примедбе и обавештења о питањима безбедности и здравља на раду;
- да се пре почетка рада упозна са мерама безбедности и здравља на раду на пословима или радном месту на које одређен и да се оспособи за њихово спровођење и примену;
- да предузме одговарајуће мере, у складу са својим знањем и техничким средствима која му стоје на располагању у циљу безбедности и здравља на радном месту и да напусти радно место и радну околину, ако му прети непосредна опасност по живот и здравље;
- да контролише своје здравље према утврђеним ризицима на радном месту, у складу са прописима о здравственој заштити;
- на посебну заштиту младих, инвалида, жена и трудница;
- на обавештења, писана упутства и информације у вези са послом који обавља, као и у случају промене технолошког процеса, режима и поступка рада;
- на доступност свих аката и информација у вези са безбедности и здрављем на раду;
- на прву медицинску помоћ у случају повреде на раду, професионалног обољења и болести у вези са радом;
- да одбије да ради у случајевима прописаним Законом и овим Правилником.

Члан 40.

Запослени има право да одбије да ради:

- ако му прети непосредна опасност по живот и здравље због тога што нису спроведене прописане мере за безбедност и здравље на радном месту на које је одређен, све док се те мере не обезбеде;

- ако му послодавац није обезбедио прописани лекарски преглед или ако се на лекарском прегледу утврди да не испуњава прописане здравствене услове, у смислу члана 43. Закона о безбедности и здрављу на раду, за рад са повећаним ризиком;
- ако у току оспособљавања за безбедан и здрав рад није упознат са свим врстама ризика и мерама за њихово отклањање;
- ако ради дуже од пуног радног времена, односно ноћу ако би, према оцени службе медицине рада, такав посао могао да погорша његово здравствено стање;
- на средству за рад на којем нису примењене прописане мере за безбедност и здравље на раду.

Члан 41.

Запослени је дужан да примењује прописане мере за безбедан и здрав рад, да наменски користи средства за рад и опасне материје, да користи прописана средства и опрему за личну заштиту на раду и да са њима пажљиво рукује, да не би угрозио своју безбедност и здравље других лица.

Члан 42.

Запослени је дужан, да у складу са својим сазнањима, одмах обавести свог послодавца о неправилностима, штетностима, опасностима или другој појави која би на његовом радном месту могла да угрози његову безбедност и здравље других запослених.

Ако послодавац после добијеног обавештења из става 1. овог члана не отклони неправилности, штетности, опасности или друге појаве у року од осам дана или ако запослени сматра да за отклањање утврђених појава нису спроведене одговарајуче мере за безбедност и здравље , запослени се може обратити надлежној инспекцији рада о чему обавештава послодавца.

Члан 43.

Запослени може бити удаљен са рада у следећим случајевима:

- Ако дође на посао, односно на послу буде под дејством алкохола или наркотика, тј. у таквом психофизичком стању да не може радити безбедно по себе и своју околину;
- Ако одбије да се подвргне провери да ли је под утицајем алкохола или других средстава зависности;
- Ако ради супротно прописима, утврђеном технолошком поступку, упутствима и наређењима непосредног руководиоца, а то узрокује могућност настанка опасности по безбедност, како самог лица тако и његове околине;
- Ако уопште не употребљава или употребљава на непрописан начин лична заштитна средстава;
- Ако користи неисправна средства за рад, а зна да су ова неисправна и као таква представљају опасност на раду;
- Ако уклања, замењује, неправилно употребљава или уопште не употребљева заштитне направе и уређаје;
- Ако самостално обавља послове који не спадају у његов редован задатак;
- Ако се не подвргне контролно-периодичним лекарским прегледима, ради утврђивања опште и посебне здравствене способности за рад;
- Ако се не подвргне провери оспособљености за безбедан и сигуран рад.

3. ПРЕВЕНТИВНИ И ПЕРИОДИЧНИ ПРЕГЛЕДИ И ИСПИТИВАЊЕ ОПРЕМЕ ЗА РАД И УСЛОВА РАДНЕ ОКОЛИНЕ

ПРЕГЛЕД И ИСПИТИВАЊЕ ОПРЕМЕ ЗА РАД

Члан 44.

На опреми за рад коју запослени се користи у процесу рада, морају бити примењене прописане мере безбедности и здравља на раду.

У том циљу врши се периодични преглед и контрола исправности опреме за рад, у роковима утврђеним упутством произвођача, техничким прописима, стандардима и актом о процени ризика.

Ако наведеним документима нису утврђени рокови прегледа и испитивања, у том случају Преглед и испитивање опреме за рад се врши на основу Правилника о поступку прегледа и испитивања опреме за рад и испитивања услова радне околине („Сл.гл.РС“ 94/06 и 108/06-испр., 114/2014 и 102/2015),

а случајевима:
1. пре прве употребе опреме за рад
2. после реконструкције, ремонта или хаварије
3. ако је опрема за рад премештена на друго место, а пре употребе
4. најкасније у року који утврђен актом о процени ризика

Члан 45.
Поред опреме за рад (машине, уређаји, постројења, инсталације и алати) која на основу прописа подлеже превентивном и периодичном прегледу и испитивању од стране овлашћених организација са лиценцом, актом о процени ризика утврђује се опрема која подлеже таквим прегледима и испитивањима.
Члан 46.
Све електричне инсталације у објектима, као и привремене електричне инсталације које се користе као радни и помоћни простор, подлежу превентивним и периодичним прегледима и испитивањима, од стране овлашћених организација са лиценцом.
Члан 47.
Опрема за рад може да се користи само ако је у складу са одговарајућим прописима безбедности и здравља на раду, стандардима и техничким прописима и ако се редовно одржавају у исправном и функционалном стању, односно ако су у таквом стању да не представљају опасност од повреда и оштећења здравља запослених.

РАД СА ОПАСНИМ МАТЕРИЈАМА
Члан 48.
Послодавац може да запосленима да на коришћење и употребу само оне опасне материје за које је достављен прописан «безбедносни лист» произвођача или испоручиоца на српском језику и оним запосленима који су здравствено способни и оспособљени за руковање опасним материјама, у складу са прописима и упутствима произвођача.
Члан 49.
Послодавац је дужан да обезбеди прописно складиштење опасних материја у одговарајуће посуде које су обележене и смештене у просторије које се закључавају.

ИСПИТИВАЊЕ УСЛОВА РАДНЕ ОКОЛИНЕ
Члан 50.
Превентивним и периодичним испитивањима услова радне околине проверава се да ли су на радним местима примењене мере безбедности и здравља на раду, у складу са прописима и стандардима.
Испитивање услова радне околине обухватају: испитивање микроклиме (температура, релативна влажност и брзина струјања ваздуха) осветљености, физичких штетности (бука и вибрације), хемијске штетности (прашина, гасови, испарења и сл.) и других штетности које су утврђене проценом ризика на радном месту и урадној околини.
Члан 51.
Превентивна испитивања услова радне околине обављају се у року од шест месеци од почетка радног процеса, односно технолошког процеса, реконструкције објекта у коме се радни процес обавља или замене техничких капацитета којим се мењају услови рада.
Члан 52.
Периодична испитивања услова радне околине обављају се на радном месту и у радној околини у року од три године од дана предходног испитивања.
Преглед и испитивања услова радне околине обавља овлашћена организација са лиценцом.

4. СРЕДСТВА И ОПРЕМА ЗА ЛИЧНУ ЗАШТИТУ НА РАДУ
Члан 53.
Препоручена средстава и опрема за личну заштиту на раду која су наведена у акту о процени ризика и у прилогу -1 овог Правилника, морају имати одговарајућу документацију произвођача на српском језику.
Члан 54.

Ако поједина средства и опрема за личну заштиту на раду нису предвиђена актом о процени ризика, а при обављању одређених послова таква потреба постоји, послодавац, односно непосредни руководилац запосленог мора дати на употребу одговарајуће средство или опрему. Рокови коришћења опреме и средстава личне заштите на раду предвиђени актом о процени ризика су оријентациони, а у случају оштећења пре истека рока, запосленом се даје на употребу друго одговарајуће средство или опрема за личну заштиту на раду.

Члан 55.

Запослени су дужни да средства и опрему за личну заштиту на раду користе за све време рада, а после рада да их одржавају и одложе на за то предвиђено место.

4. ОСПОСОБЉАВАЊЕ ЗАПОСЛЕНИХ ЗА БЕЗБЕДАН И ЗДРАВ РАД

Члан 56.

Оспособљавање за безбедан и здрав рад врши се у циљу упознавања запослених са свим врстама ризика на сваком радном месту на коме запослени обавља своје послове и конкретним мерама за безбедност и здравље на раду у складу са актом о процени ризика.

Члан 57.

Послодавац је дужан да изврши оспособљавање запосленог за безбедан и здрав рад код заснивања радног односа, односно код премештаја на друге послове, приликом увођења нове технологије или нових средстава за рад као и код промене процеса рада који може проузроковати промену мера за безбедан рад.

Члан 58.

Послодавац је дужан да запосленог у току оспособљавања за здрав и безбедан рад упозна са свим врстама ризика на пословима на које га одређује и конкретним мерама за безбедност и здравље на раду у складу са актом о процени ризика.

Члан 59.

Оспособљавање запослених за безбедан и здрав рад, обавља се теоријски и практично, на основу Програма за оспособљавање за безбедан и здрав рад, који доноси Послодавац (Прилог 2).

Члан 60.

Периодичне провере оспособљености за безбедан и здрав рад запосленог који ради на радном месту са повећаним ризиком врши се на начин и по поступку утврђеном актом о процени ризика, односно најкасније на 12 месеци за запослене на радним местима са повећаним ризиком, и најкасније на 4 године за запослене на осталим радним местима.

Члан 61.

Оспособљавање (теоријски део) запослених за безбедан и здрав рад, обавља лице за безбедност и здравље на раду са положеним стручним испитом код послодавца или правно лице са лиценцом. Практични део оспособљавања на радном месту изводи овлашћено лице од стране послодавца (непосредни руководилац, запослени са искуством и сл.)

Члан 62.

Послодавац је дужан да свако лице, које се по било ком основу налази у радној околини, упозори на опасна места или штетности по здравље које се јављају у технолошком процесу, односно на мере безбедности које мора да примени, и да га усмери на безбедне зоне кретања.

6. ПРВА ПОМОЋ У СЛУЧАЈУ ПОВРЕДЕ ИЛИ ОБОЉЕЊА НА РАДУ

Чалн 63.

За организовање пружања прве помоћи обавезан је послодавац , а за спровођење пружања прве помоћи код послодавца, послодавац и сви запослени.

Члан 64.

У случају повреде на раду или изненадне болести, запосленом се обезбеђује правовремено пружање прве помоћи на месту повређивања или обољења, у складу са важећим методама пружања прве помоћи и хитном дојавом надлежној медицинској установи.

Члан 65.

Послодавац је дужан да један број запослених (најмање 1 - 2 запослена, који раде у једној смени или групи) оспособи за пружање прве помоћи.

Оспособљавање запослених за пружање прве помоћи заснива се на упознавању са поступцима и мерама код пружања прве помоћи, као и са практичном обуком за указивање прве помоћи у циљу ублажавања или отклањања последица повреде на раду или изненадне болести.

Члан 66.

Послодавац је дужан да постави у радном простору довољан број кутија за прву помоћ са прописаним санитетским материјалом.

На свакој кутији за прву помоћ треба да стоје имена запослених који су обучени за пружање прве помоћи и њихови бројеви телефона, као и број хитне медицинске помоћи (**194**). На видном месту у просторијама предузећа, неопходно је поставити упутство за пружање 1. помоћи.

Члан 67.

Теоријско и практично оспособљавање запослених обавља медицинска установа која након провере знања издаје Уверење о оспособљености запослених за пружање прве помоћи.

Евиденцију о томе код послодавца, води лице за безбедност и здравље на раду.

ЕВИДЕНЦИЈА И ИЗВЕШТАВАЊЕ

Члан 68 .

Послодавац је дужан да води и чува евиденције у складу са Законом (1-14):

1. радним местима са повећаним ризиком;
2. запосленим распоређеним на радна места са повећаним ризиком и лекарским прегледима запослених распоређених на та радна места;
3. повредама на раду, професионалним обољењима и болестима у вези са радом;
4. запосленима оспособљеним за безбедан и здрав рад;
5. опасним материјама које користи у току рада;
6. извршеним испитивањима радне околине;
7. извршеним прегледима и испитивањима опреме за рад и средствима и опремом за личну заштиту на раду;

Члан 69.

Послодавац је дужан да одмах, а најкасније у року од 24 часа од настанка, усмено и у писменој форми пријави надлежној инспекцији рада и надлежном органу за унутрашње послове сваку смртну, колективну или тешку повреду на раду, повреду на раду због које запослени није способан за рад више од три узастопна радна дана, као и опасну појаву која би могла да угрози безбедност и здравље запослениох.

ОСИГУРАЊЕ

Члан 70.

Послодавац је дужан да све запослене осигура од последица повреда на раду, професионалних обољења и обољења у вези са радом, ради обезбеђивања накнаде штете.

Услови и поступци осигурања од повреда на раду, професионалних обољења и обољења у вези са радом запослених уређује се Законом, а финансијска средства за осигурање из става 1. овог члана падају на терет послодавца, а одређују се у зависности од нивоа ризика од повређивања, професионалних обољења и обољења у вези са радом на радном месту и радној околини.

Члан 71.

Послодавац је дужан да ради вршења надзора, омогући инспектору рада:

1. Улазак у објекте и просторије, у свако доба када има запослених на раду;

2. Да одреди накмање једног запосленог који ће инспектору рада пружати потребне информације и обавештења, давати податке, акте и документацију;
3. Увид у доказе о стабилности објекта;
4. Увид у примењене мере безбедности и здравља на раду на средствима за рад и у радној околини;
5. Увид у средства и опрему за личну заштиту на раду;
6. Увид у податке и евиденције о производњи коришћењу и складиштењу опасних материја.

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 72.

Са одредбама овог Правилника морају се упознати сва лица која су запослена у **Центру за социјални рад у Великом Градишту, ул. Сарајевска бр.2, Велико Градиште**, по било ком основу. За тумачење појединих одредаба овог Правилника надлежан је послодавац.

Члан 71.

За питања која нису регулисана одредбама овог Правилника примењује се одговарајући важећи законски и подзаконски прописи.

Саставни део овог Правилника је Прилог 1- Утврђена средства за личну заштиту на раду и Прилог 2 -Програм оспособљавања за безбедан рад запослених у **Центру за социјални рад у Великом Градишту, ул. Сарајевска бр.2, Велико Градиште.**

Члан 72.
Правилник ступа на снагу даном доношења.

Велико Градиште, 15.09.2019. год.-

ДИРЕКТОР

М.П.

Брајковић Неда

Неда Брајковић

Прилог 1.

Утврђена средстава за личну заштиту на раду у **Центру за социјални рад у Великом Градишту, ул. Сарајевска бр.2, Велико Градиште,** која се морају користити приликом обављања послова у седишту Центра или одељењима:

Радна места на којима се морају користити прописана лична заштитна средства:

Р.б.	**Радно место**	**Средство за личну заштиту на раду**	**Ком.**	**СРПС** / **EN**	**Рок трајања (месеци)**
1.	Возач	Заштитне рукавице	1пар		12
		радна обућа са н/ђ	1 пар		12
		радна обућа са н/ђ	1 пар		12

Прилог 2.

На основу члана 27., члана 28., члана 29. и члана 30. Закона о безбедности и здрављу на раду (Службени гласник РС бр. 101/05, 91/15, 113/17) и члана 26. Правилника о безбедности и здрављу на раду, директор **Центра за социјални рад у Великом Градишту, ул. Сарајевска бр.2, Велико Градиште**, доноси

ПРОГРАМ
за оспособљавање запослених за безбедан и здрав рад

Програм је утврђено оспособљавање запослених за безбедан и здрав рад приликом заснивања радног односа и то пре ступања на рад, приликом премештања на друго радно место и код периодичних провера оспособљености за безбедан рад.Увођењем нових технологија,нове опреме за рад и нових поступака рада,извршиће се допуна постојећег програма за безбедан рад. Оспособљавање запослених за безбедан рад врши се у току радног времена, теоријски и практично, а провера оспособљености путем теста и практичним радом на самом радном месту.

Оспособљавање запослених врше послодавац или лице за безбедност и здравље на раду и запослени са провереним радним вештинама, према утврђеном програму.

Трошкове оспособљавања запослених за безбедан рад сноси послодавац на основу члана 27. Закона о безбедности и здрављу на раду (Сл.гл.Р.С.бр.101/05 и 91/15, 113/17). Програм за оспособљавање запослених за безбедан рад састоји се из два дела:

1. Теоријског дела
2. Практичног дела

1. ТЕОРИЈСКИ ДЕО (Т: 2^h)

1.1. Нормативно уређење области безбедности и здравља на раду:

- Закон о безбедности и здрављу на раду (извори,опште одредбе,појмови),
- Права,обавезе и одговорност послодавца,
- Права,обавезе и одговорност запослених,
- Радно место са повећаним ризиком,
- Превентивне мере (опште,на радном месту и радној околини),
- Пратећи закони закона о БЗР.

1.2. Техничка заштита:

- Зона опасности,
- Заштитне направе и уређаји,
- Колективне и индивидуалне заштите,
- Заштита од опасног дејства ел. струје.

1.3. Пружање прве помоћи:

- Обавезе послодавца у вези са организовањем пружања прве помоћи, у складу са чланом 15. Закона о безбедности и здрављу на раду („Сл.гласник РС“ бр.101/05 и 91/15, 113/17) и Правилником о начину пружања прве помо врсти средстава и опреме који морају бити обезбеђени на радном месту, начину и рокови оспособљавања запослених за пружање прве помоћи („Сл. гласник РС“ бр. 109/2016)
- Учесници у пружању прве помоћи
- Поступак пружања прве помоћи (бесвесно стање, преломи, посекотине, опекотине)

1.4. Опасности мере заштите при руковању машинама на радном месту

- Рачунари и екрани
- Копир- машине
- Ел. решо, шпорет
- Усисивач

1.5. Безбедност и здравље на раду у радном простору

- Прописи који уређују БЗР у радном простору
- Мере заштите (опште мере)
- Обавезе у примени мера БЗР
  (послодавац, лице за БЗР, остали запослени)
- Електричне инсталације на радном месту
- Архива, путеви и пролази на радном месту
- Опасности од пожара на радном месту
- Прва помоћ

1.6. Опасности и мере заштите при извођењу радова у канцеларијском простору

- Електричне инсталације (извори опасности, мере заштите)
- Манипулација са теретом (ручно подизање и преношење терета, узимање предмета са виши полица)
- Рад у канцеларији (рад са компјутерима, ергономија радног места, обавеза прегледа вида запослених који раде са екранима дуже од 4 сата дневно на 3 године).
- Опасности за спремачицу (кретање, могућност клизања и пада у канцеларијама)
- Опасности за правосудну стражу
- Стрес на радном месту
- Опасности у чајној кухињи за кувара (рад са опремом и уређајима за загревање)

2. ПРАКТИЧНИ ДЕО (П: 6 ^{h})

- Рад са рачунарима и канцеларијском опремом (фотокопир машине и сл.).
- Дизање терета (архивски документи, предмети)
- Рад са странкама, реаговање у стресним и опасним ситуацијиама
- Начин употребе средстава за личну заштиту на раду за сваки посао појединачно
- Опасности за спремачицу (кретање, могућност клизања и пада у канцеларијама)
- Практична провера оспособљености запослених за безбедан и здрав рад.

ПРОВЕРА ОСПОСОБЉЕНОСТИ ЗА БЕЗБЕДАН РАД И ЕВИДЕНЦИЈА

Провера оспособљености запослених за безбедан и здрав рад на радним местима са повећаним ризиком врши се најкасније на 12 месеци а за остале запослене најкасније на 4 године.
Израда теста и провера практичне оспособљености из општег и посебног дела програма предвиђена је за све послове који се обављају у ЦСР **Петровац**. Велико Градиште и Голубац
Проверу теоријског дела спроводи лице за безбедност и здравље на раду, код послодавца.
Проверу практичне оспособљености запослених за безбедан рад спроводи послодавац или овлашћено лице код послодавца.
Евиденцију о оспособљености запослених за безбедан рад води послодавац или овлашћено лице, у складу са Правилником о евиденцијама у области БЗР (Сл.гласник РС.бр. 62/07 и 102/15).

Петровац 15.09.2019 .год.

М.П.

ДИРЕКТОР

Брајковић Неда

Неда Брајковић